

ВИКОРИСТАННЯ ПАРТИСИПАТИВНОГО ПІДХОДУ У ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

Титова Н. М., канд. пед. наук, доцент

*Україна, м. Київ,
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова
завідувач кафедри теорії та методики професійної підготовки*

DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_ws/12072018/6044

ARTICLE INFO

Received: 12 May 2018

Accepted: 25 June 2018

Published: 12 July 2018

KEYWORDS

vocational education;
teachers of vocational training;
psychological and pedagogical
training;
participative methods of teaching;
Moodle;
Hot potatoes 6.

ABSTRACT

The article presents the experience of using Moodle's (<http://www.moodle.npu.edu.ua/>) educational content management system at the Dragomanov National Pedagogical University with the aim of introducing participatory teaching methods. The relevance and expediency of using Moodle's educational content management system in psychological and pedagogical preparation of future specialists of educational degree «Bachelor» of the field of knowledge 01 Education / Pedagogy of the specialty 015 Vocational education (on specialties: food technologies, technologies of light industry products, computer technologies, woodworking, design, hotel-restaurant right). The results of approbation of the developed educational content on the discipline «Methodology of professional training» allowed to conclude that the formation of an informational culture of future pedagogical staff in the field of vocational education. The presented results of practical experience in providing partisipaty in psychological and pedagogical preparation of bachelors of professional education do not exhaust the full completeness of this study.

Citation: Титова Н. М. (2018) Vykorystannia Partysypatyvnoho Pidkhodu u Psykholoho-Pedahohichnii Pidhotovtsi Pedahohiv Profesiinoho Navchannia. *World Science*. 7(35), Vol.1. doi: DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_ws/12072018/6044

Copyright: © 2018 **Титова Н. М.** This is an open-access article distributed under the terms of the **Creative Commons Attribution License (CC BY)**. The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.

Вступ. Активне впровадження партисипативного підходу у вищій освіті, як одного з перспективних напрямків забезпечення якісної підготовки майбутніх фахівців, спрямоване на подолання інерції, пасивності стереотипних форм навчального процесу у закладах вищої освіти. Система управління навчальним контентом Moodle є однією з платформ електронного навчання, яка дозволяє продемонструвати у навчальному процесі всі переваги партисипатії, яка набула розквіту у 80-90 рр. ХХ ст. у галузі соціального управління [7].

Соціально-економічні, освітньо-політичні та педагогічні передумови диверсифікації вищої освіти в Україні реалізується на основі законів України «Про освіту» (2017 р.), «Про вищу освіту» (2014 р.), проектів «Концепція розвитку професійної освіти і навчання в Україні (2010-2020 р.)», «Концепція розвитку освіти України на період 2015–2025 років», концепції «Нова українська школа» та інших законодавчо-нормативних документів. Актуальність впровадження в освітній процес різноманітних інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема потужностей системи управління навчальним контентом Moodle, реалізує державну політику у сфері вищої освіти. У даній статті ми представляємо результати реалізації високотехнологічного інформаційно-комунікаційного освітньо-наукового середовища Moodle (<http://www.moodle.npu.edu.ua/>) у процесі психолого-педагогічної підготовки бакалаврів

спеціальності 015 «Професійна освіта(за спеціалізаціями: харчові технології, технології виробів легкої промисловості, комп'ютерні технології, деревообробка, дизайн, готельно-ресторанна справа)» в Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова. На прикладі навчальної нормативної дисципліни «Методика професійного навчання» узагальнено і систематизовано передовий педагогічний досвід та представлено у вигляді інтегрованого курсу засобами системи електронного навчання Moodle.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Поліаспектність проблеми психолого-педагогічної підготовки педагогів професійного навчання у педагогічних закладах вищої освіти відображена в різних напрямках педагогічних досліджень.

Теоретико-методологічні аспекти професійної освіти і навчання висвітлено у дослідженнях С. Батишева, Є. Зеєра, В. Жигір, О. Коваленко, В. Кременя, Н. Ничкало, В. Радкевич, О. Щербак, С. Сисоєвої, Л. Сушенцевої, О. Отич та інших.

Дослідження професійної підготовки інженерів-педагогів окремих профілів представлена у дисертаційних роботах таких вчених, як І. Бендера (фахівців з механізації сільського господарства); Г. Гребенюк, М. Михнюк (фахівців будівельного профілю); Р. Гуревич (фахівців електро- та радіотехнічного профілів); Р. Горбатюк (фахівців комп'ютерного профілю); Л. Тархан (фахівців швейного профілю); В. Мозговий (фахівців аграрного профілю); О. Марковська (фахівців машинобудівельного профілю) та багато інших.

Аналіз психолого-педагогічної літератури та дисертаційних досліджень свідчить, що проблематика запровадження партисипативного підходу в освіті не нова. В теорії і методиці професійної освіти партисипативний підхід був задіяний доктором педагогічних наук, професором О. Нікітіною. Проблеми теорії і практики педагогічної освіти на засадах партисипативного підходу досліджені О. Дубасенюк, Є. Казаєвою, М. Михнюк та іншими.

Використання сучасних інформаційних технологій у вищій освіті присвячені праці В. Беспалько, Р. Гуревича, П. Гальперіна, М. Жалдака, Б. Гершунського, Ю. Машбиця, І. Підласого, Н. Талізної та багатьох інших.

Слід зауважити, що не зважаючи на кількісне зростання досліджень, які присвячені окремо проблематиці впровадження системи управління навчальним контентом Moodle в освітній процес та окремо аспектам професійної підготовки педагогів професійного навчання, досі відсутні розробки забезпечення партисипатії у психолого-педагогічній підготовці бакалаврів професійної освіти засобами системи електронного навчання Moodle.

Результати досліджень. Сучасні розробки практичної психології і загальної педагогіки свідчать про активні пошуки обґрунтованих засобів, методів, методик, педагогічних технологій, методологій, що реалізують специфіку психолого-педагогічної підготовки педагогів професійного навчання. Зв'язок професійної (інженерно-педагогічної) освіти з різними галузями народного господарства, зокрема відповідно до вказаних спеціалізацій (харчові технології, технології виробів легкої промисловості, комп'ютерні технології, деревообробка, дизайн, готельно-ресторанна справа), привертав увагу багатьох вчених під кутом інтеграції інженерно-технічного і психолого-педагогічного компонентів професійної підготовки майбутніх фахівців [9, с. 7].

Наукова школа О. Коваленко пропонує шлях «удосконалення системи підготовки інженерно-педагогічних кадрів – перегляд стандартів вищої освіти, технологій навчання, а, найголовніше, змісту професійної підготовки як визначального чинника навчального процесу» як один з способів вирішення протиріч, що виникли у системі вищої професійної (інженерно-педагогічної) освіти [5, с. 7].

Климов Е.А. найбільш важливою вважає психолого-педагогічну компетентність, яка виділяє такі вміння педагога:

- 1) викладати за принципами проблемного навчання;
- 2) відповідно до змісту навчального матеріалу добирати форми навчання, найважливішими з яких є: лекція, семінар, практичне заняття, лабораторна робота, позааудиторна самостійна робота, інші види активізації навчального процесу (ділові ігри, колективна форма навчання, використання спеціальних дидактичних прийомів; екскурсії в історію, використання витягів з робіт вчених, зв'язок з останніми досягненнями науки, новими пошуками, показ «білих плям», використання прийомів порівняння і аналогій тощо);
- 3) раціонально використовувати види пам'яті студента;
- 4) організувати доцільну форму системи контролю знань;
- 5) формувати вміння студентів працювати в інформаційному середовищі за допомогою реалізації аналітичної, конструктивної і виконавської компонентів авторського редагування [4].

Вивчаючи результати дослідження О. Нікітіної, ми звернули увагу на те, що партисипативний підхід представлений нею, як методико-технологічне підґрунтя педагогічної концепції розвитку громадянської позиції майбутнього вчителя, сприяє формуванню у нього уявлення про засади управління, які базуються на демократичних принципах та гуманістичних концепціях [6, с.169-170].

Є. Казаєва визначає партисипативність як спільне прийняття і виконання рішень, надання можливості кожному студенту (учню) бути активними на усіх етапах підготовки, прийняття, реалізації, контролю і оцінки рішення; діалог між суб'єктами освітнього процесу, що побудований на паритетних началах; пошуки згоди, досягнення консенсусу; активна позиція учасників освітнього процесу; опора на вищі мотиви студентів – прагнення до причетності, визнання, самовираження і тощо [3, с. 23].

Принагідно зазначимо, що система управління навчальним контентом Moodle надає можливість закладам вищої освіти:

- «реалізувати модульну організацію навчального процесу за вимогами Болонської декларації;
- реалізувати повнокомплектне науково-методичне забезпечення дисциплін;
- інтегруватися ВНЗ до європейського науково-освітнього простору;
- включити ВНЗ до світового реєстру власників електронних форм організації навчально-методичного процесу;
- створити Internet-середовище для електронних форм навчання;
- створити центр дистанційної освіти;
- забезпечити оперативний контроль навчального процесу» [7, с.8].

Згідно навчального плану освітнього ступеня «Бакалавр» галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) психолого-педагогічна підготовка майбутніх фахівців в НПУ імені М. П. Драгоманова передбачає вивчення нормативної навчальної дисципліни «Методика професійного навчання», обсягом 9 кредитів ECTS, 270 годин (табл.1). Метою навчальної дисципліни є сформувати професійно-педагогічну компетентність та виробничу компетентність майбутніх педагогів професійного навчання.

Зміст навчальної дисципліни «Методика професійного навчання» : 1.Методологічні основи методики професійного навчання. 2.Аналітична діяльність педагога професійного навчання. 3.Методика аналізу і діагностики стану процесу навчання. 4.Методичне конструювання у професійному навчанні. 5.Конструювання методів у професійному навчанні. 6.Методика діагностики професійних знань і вмінь учнів. 7.Мотивація навчальної діяльності. 8.Конструювання організаційних форм навчальної діяльності учнів професійної школи.

Таблиця 1. Види навчальної діяльності

<i>Вид роботи</i>	<i>Денна форма</i>
<i>Всього аудиторних годин, з яких:</i>	108
– лекційні заняття, год.	42
– практичні заняття, год.	66
Самостійна робота, год.	162
Загальний обсяг годин	270
Курсова робота	у 7 семестрі
<i>Форма підсумкового контролю:</i>	
– екзамен	у 7 семестрі

Нами розроблене програмне, методичне та інформаційне забезпечення навчального курсу «Методика професійного навчання в системі управління навчальним контентом Moodle (рис.1).

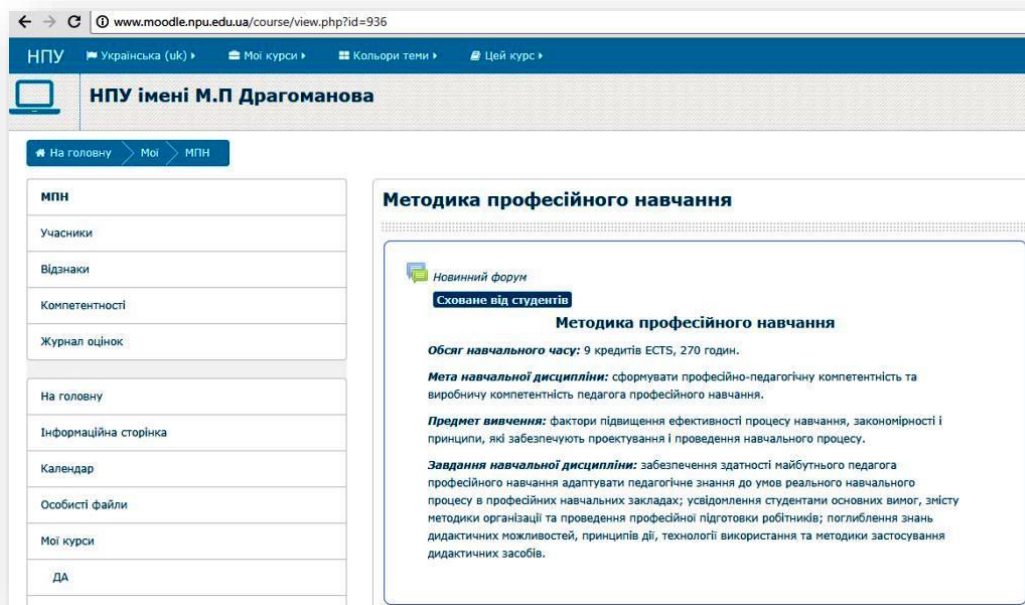

Рис. 1 Заголовок курсу «Методика професійного навчання» на платформі Moodle

Варто зазначити, що у процесі викладання дисципліни «Методика професійного навчання», нами встановлено такі переваги платформи Moodle:

- забезпечення ефективного зворотнього зв'язку між викладачем і студентами, між самими студентами (регулярні консультації, тестування, форуми, чати тощо);
- реалізація індивідуального підходу до кожного окремого студента – викладач має змогу здійснювати диференційований підхід, оцінюючи навчальні досягнення студентів, враховуючи їх індивідуальні потреби, а студенти, в свою чергу, вибирати власний темп виконання дидактичних і методичних завдань, тестів, кросвордів тощо;
- створення атмосфери навчального суперництва, партисипатії;
- використання дидактичного матеріалу (електронні підручники, корисні посилання, ресурси Інтернет, тестові завдання, кросворди тощо) студентом під час психолого-педагогічної підготовки, таким чином створюється так звана особиста «база знань» і портфоліо кожного студента, тобто постійно доступний матеріал про результати оцінювання навчальних досягнень студентів, їх активність / пасивність тощо.

До розділу 5 «Конструювання методів у професійному навчанні» курсу «Методика професійного навчання» нами було розроблено п'ять семінарських занять (рис. 2), які мали на меті за допомогою інструментальної програмної оболонки Hot potatoes 6 (<http://www.hotpotatoes.net/>) надати можливість студентам самостійно створити інтерактивні тестові завдання. Студенти обирали змістове наповнення та оформлення завдань (1. кросворд (JCross), 2. вікторина (JQuiz), 3. заповнення пропусків (JCloze), 4. відновлення послідовності (JMix). 5. установлення відповідностей (JMatch),) без втручання викладача. Але основними критеріями оцінювання їх робіт було визначено:

1. точність формулювання понять згідно обраної теми типової навчальної програми;
2. вичерпана кількість понять згідно обраної теми типової навчальної програми;
3. естетичне оформлення завдання;
4. наявність інструкції виконання завдання.

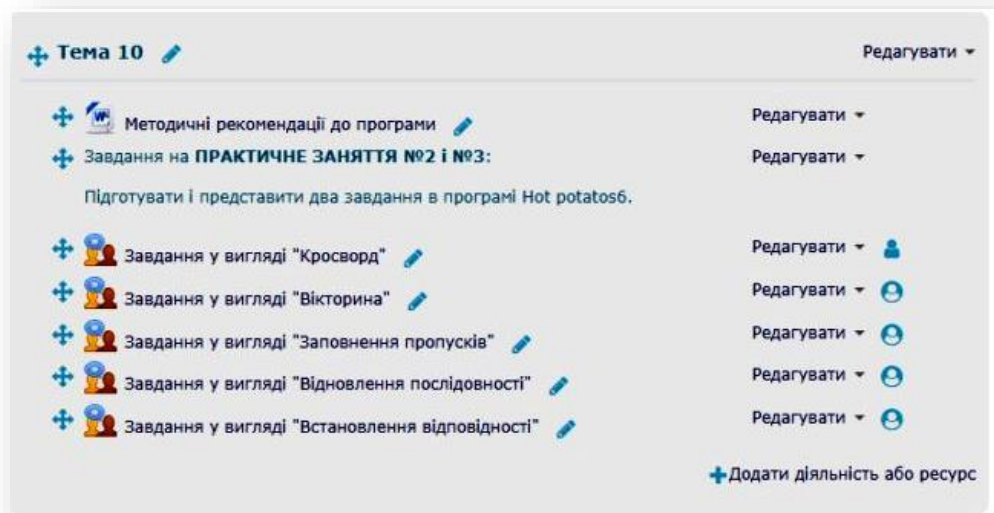

Рис. 2 Фрагмент курсу «Методика професійного навчання» платформи Moodle

Алгоритм побудови елементу «Семінар» на платформі Moodle має 5 етапів:

- 1) етап налаштування «Семінару» (рис. 3);
- 2) етап завантаження завдань (рис. 4);
- 3) етап оцінювання та рецензування завантажених завдань (рис. 5);
- 4) етап оцінювання активності рецензентів при оцінюванні призначених завдань;
- 5) етап закриття «Семінару».

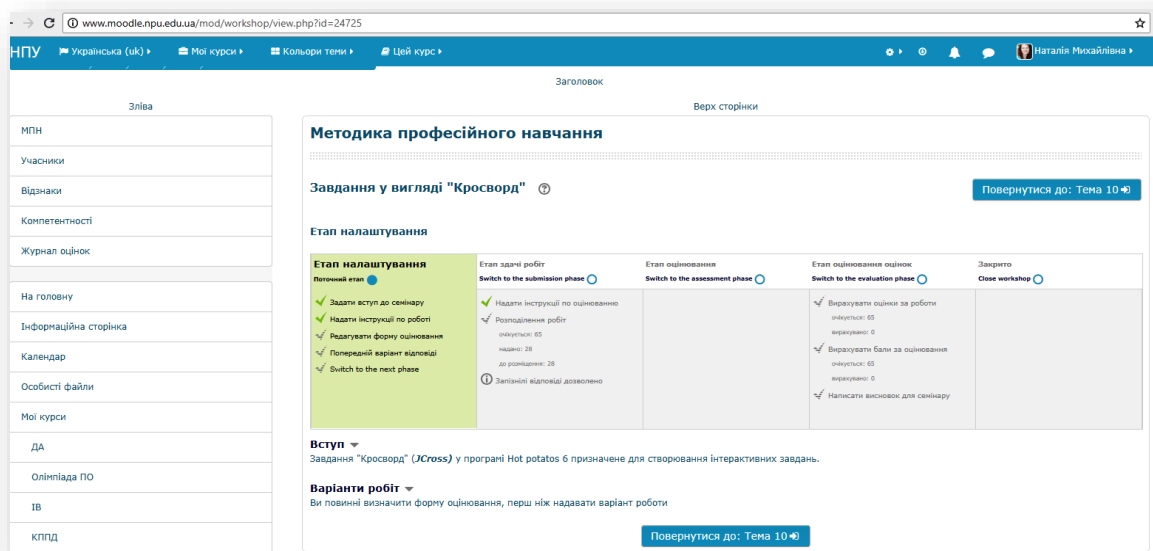

Рис. 3 Етап налаштування «Семінару» на платформі Moodle

Кожний з вказаних етапів «Семінару» має свої важливі параметри налаштування, які потрібно обґрунтувати з метою ефективного кінцевого результату, на кшталт – описати вступ, продумати і підготувати інструкції оцінювання, параметри відповідей, відгуки тощо.

М. Золочевська рекомендує «розподілити бали за семінар на дві категорії: перша – бали безпосередньо за кінцевий продукт діяльності студентів, а друга – за оцінювання робіт інших студентів. Обрана викладачем стратегія щодо розподілу балів за цими категоріями залежить від

цілей семінару, так, наприклад, пропорція 4:1 (між балами за кінцевий результат-80 і балами за оцінювання інших робіт-20) забезпечить фокусування більшої уваги студента на власній роботі, при цьому студент буде мати достатню мотивацію для вдумливого читання та аналізу робіт інших студентів» [2, с.110]. Ми погоджуємося і вбачаємо в цьому прояв партисипативного підходу у психолого-педагогічній підготовці майбутніх педагогів професійного навчання.

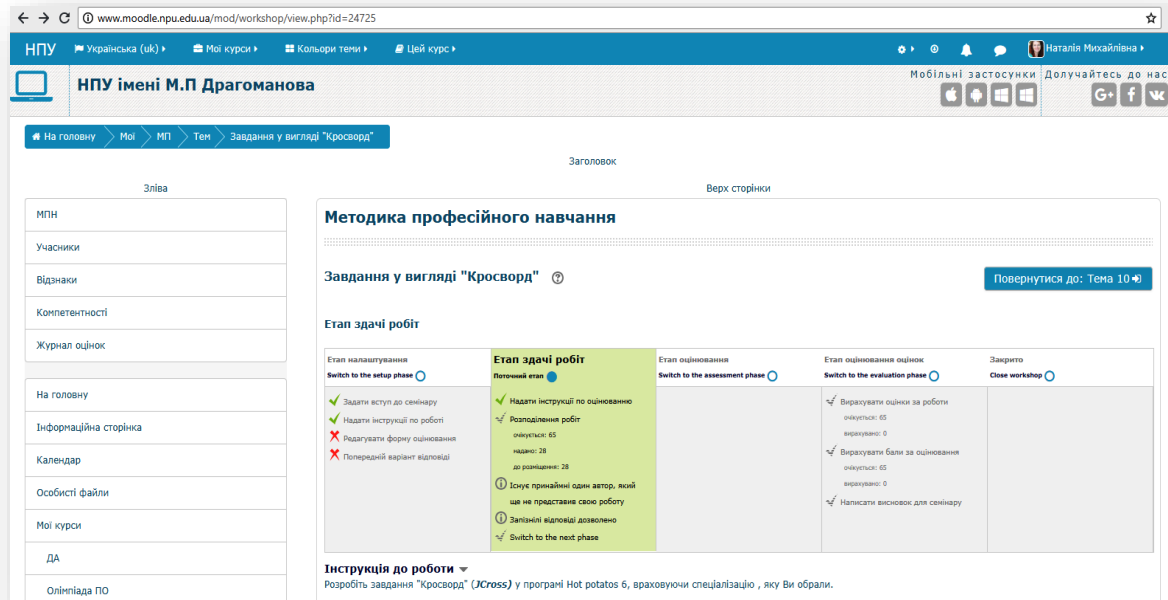

Рис. 4 Етап подання завдання «Кросворд»

Викладач самостійно переключає перехід з одного етапу на інший, важливо вказати студентам кінцеві терміни подачі завдань і виконання самоаналізу та рецензування робіт. Призначення рецензентів можливо декількома способами – ручний, випадкове призначення і запланований розподіл. Ми обрали випадкове розподілення рецензентів (рис. 5).

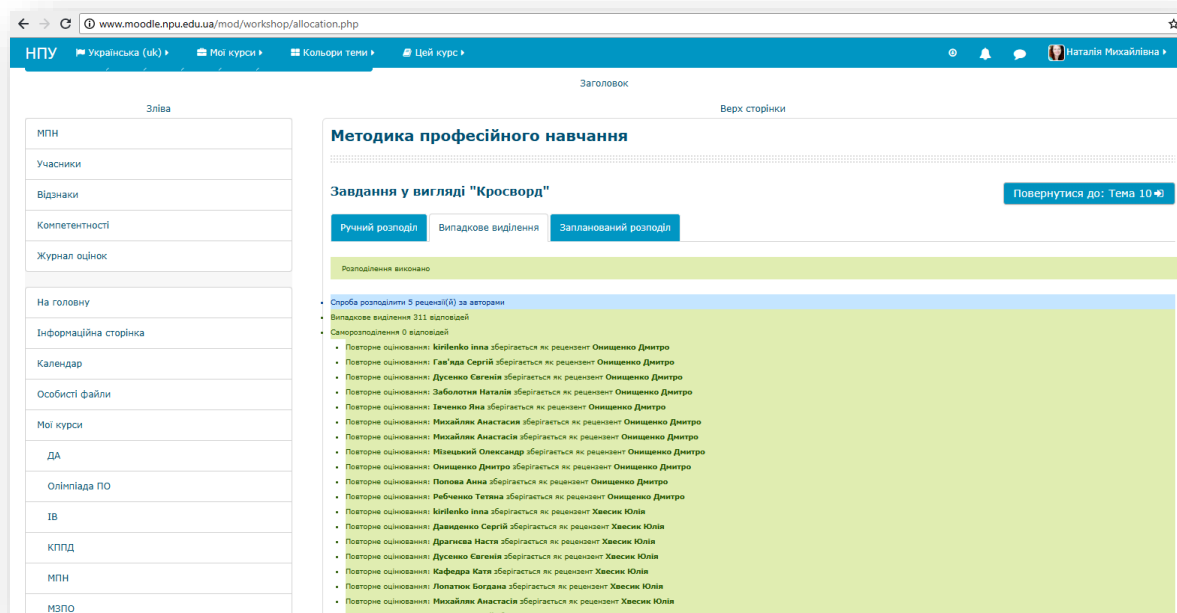

Рис. 5 Етап оцінювання та рецензування завдання «Кросворд» - випадкове розподілення рецензентів

Кожен з етапів формування елементу «Семінар» на платформі Moodle є важливий та інформаційно насичений, адже підготовка можливості студентів провести аналіз, співставити та здійснити оцінювання робіт своїх одногрупників ,

У подальшому у формі дискусії проводиться обговорення недоліків і переваг представлених робіт, визначення методом рейтингу самої найкращої роботи. Ми вважаємо, що засобами системи управління навчальним контентом Moodle можливо успішно та ефективно реалізувати партисипативний підхід у психолого-педагогічній підготовці майбутніх педагогів професійного навчання.

Разом з тим, під час вивчення курсу «Методика професійного навчання», що розроблений на платформі Moodle, відбувається формування інформаційно-аналітичних компетентностей майбутнього педагога професійного навчання, що в подальшому реалізується в категорію «інформаційна культура».

Висновки. Саме система управління навчальним контентом Moodle дозволяє з одного боку, викладачеві оперативно отримувати інформацію про навчально-пізнавальну активність студента впродовж усього семестру, надавати йому вчасну допомогу, коригувати його самостійну роботу, ефективно спостерігати за успішністю і зберігати в архіві динаміку навчальних досягнень кожного окремого студента впродовж всього його навчання, реалізувати партисипативний, диференційний та особистісно-орієнтовані підходи навчання; з іншого боку, студентів ще до початку вивчення дисциплін отримати комплект методик оцінювання результатів його діяльності, самостійно визначати ступінь власної успішності (самооцінювання), ознайомитися з методичними рекомендаціями по виконанню робіт, отримати електронний теоретичний матеріал з посиланням на різноманітні джерела, що знаходяться в інтернет-мережі тощо.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці діагностичного інструментарію визначення рівня навчальних досягнень студентів на платформі Moodle.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дубасенюк О. Акмеологічний підхід як стратегічний орієнтир особистісно-орієнтованої педагогічної освіти/ О. Дубасенюк//Проблеми освіти: збірник наукових праць, Випуск 84, 2015. – с. 25-30.
2. Золочевська М. В. Організація та проведення семінарів на платформі Moodle/М. В. Золочевська// Open educational e-environment of modern University, № 4 (2018) – С. 108-115.
3. Казаева Е.А. Использование в образовательном процессе вуза партисипативных методов развития гражданской позиции будущих педагогов/Е.А.Казаева// Профессиональное образование в России, 2014, № 4 – с.22-26
4. Климов Е.А. Психология профессионала: избранные психологические труды / Е.А. Климов. – М.: Институт практической психологии; Воронеж: МОДЭК, 1996. – 400 с.
5. Коваленко О. Е. Концепція професійно-педагогічної підготовки студентів інженерно-педагогічних спеціальностей/ О. Е. Коваленко, Н. О. Брюханова, О. О. Мельниченко //Проблеми інженерно-педагогічної освіти: зб. наук. пр./Укр. інж.-пед. акад. – 2005. – №. 10. – С. 7-20.
6. Никитина Е.Ю. Партисипативный подход как методический регулятив к педагогической концепции развития гражданской позиции будущего учителя / Е. Ю. Никитина, Е. А. Казаева //Вестник ЧГПУ. 2010. №1. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/partisipativnyy-podhod-kak-metodicheskiy-regulyativ-k-pedagogicheskoy-kontseptsii-razvitiya-grazhdanskoy-pozitsii-buduschego> 8
7. Система електронного навчання ВНЗ на базі MOODLE: Методичний посібник / Ю. В. Триус, І. В. Герасименко, В. М. Франчук // За ред. Ю. В. Триуса. – Черкаси. – 220 с.
8. Содержание и перспективы развития инженерно-педагогического образования / [С. Ф. Артюх, В. С. Безрукова, Э. Ф. Зеер, Г. М. Романцев и др.]; науч. ред. Е. В. Ткаченко. – Свердловск: Свердл. инж. - пед. ин-т, 1990. – 128 с.
9. Якубенко В. Д. Партисипативне управління в соціалізації корпоративних відносин/ В. Д. Якубенко// Науковий вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту КНТЕУ: Зб. наук. праць. Вип. IV. - Чернівці, 2003. – С. 19-24.